

פעמיים בחי, איבדתי לשוני

כסיפרו לי שהייתי "50% שם" — קיבלתי הלם — סיפר מודעי.
 "זאת היתה, בוודאי, הפעם הראשונה בחייך שבה איבדת את לשונך..." לא יכולתי להתאפק מלשאול.
 "את טועה — הפעם השנייה!" השיב בעל הלשון המפורסמת ביו"ת במדינה, שכבר סיבכה אותו באי-אלה סקאנדלים, שגרמה ל-פיטוריו מכס-האוצר והמפילה את מוראה על יריבו מדי יום ביומו.
 "הפעם הראשונה היתה כשניסו לחתוך לי אותה פיסית. זאת היתה הפעם הראשונה בחיי שלא יכולתי לדבר. הייתי אז בן 6. נהגנו לשחק בגני-השרון בתל-אביב ג'ולים, יהו"דים וערבים ביחד. אני תמיד תמיד הייתי זוכה. הילדים הערביים לא אהבו את זה, ויום אחד פשוט ניסו לחתוך לי את הלשון. דנוקא את הלשון! כן, כנראה ידעו כבר אז עם מי יש להם עסק..."

פתך המדינית, והפרשנויות בעניין יחסך לשמיר אינן נכונות? אינך מאוכזב ממנו?
 מה זאת אומרת, אינך מאוכזב ממנו? ועוד איך אני מאוכזב משמיר! הוא הבטיח לי, כנציג הבכיר של הליברלים! ויותר מהבטחה אחת. ער עצם היום הזה, הוא לא קיים. פשוט לא עמד בהבטחתו. אני האמנתי לו.
אתה זוכר את הרגע שבו החליט לקום ולזוז מערבה נגדך?
 זה לא שקמתי בבוקר אחד והחלטתי. הבה נחבר בין לוי לבין... זה לגמרי לא קרה כך. הייתי הראשון שכינס מסיבת-עיתונאים אחרי יומת-שמיר. הצעתי אז ששמיר ופרס ילכו לנשיא. אילו היה בישראל מישאל-עם — הייתי, בוודאי, מציע שייערך בשאלה זו. אחי ריי צערו שרון ולוי בגלוי, בקול. או עלה ברעתי הרעיון. הבה נתחבר!
היתה התלהבות מצד שני המי חותנים?
 לא! בהתחלה לא היתה התלהבות, אבל שניהם הסכימו ליוזמה.
אתה למוד ניסיון מהבטחות-שמיר. מדוע ששרון ולוי, שנוזקקו לשרותיך בשדכן, יגמלו לך, אם יגידו עו לעמדות-כוח מכריעות?
 לא עשינו, בינינו, שום חוזה. אין בין שלושטנו שום-דבר כתוב ושום הבטחה בעל-פה. יש בינינו רק הבנה. גם שרון ולוי לא עשו ביניהם שום הסכם בכתב ובעל-פה.
אתה מדבר מתוך הערכה או מתוך ידיעה?
 ידיעה! אין בינינו וביניהם שום הבנה, פרט לנושא המדיני. לכל אחד משלושתנו יש אמר ביציות משלו. שלושטנו מודעים היטב לכך. אבל נדבר הזה — תוכנית שמיר — ראינו סכנה קיומית למדינת-ישראל.
 מה קרה? קרתה לשמיר איזו תקלה: אם נזכרים במרכיבים ששיחקו כאן, כמו הלחץ

האמריקאי, ממשלה אמריקאית חרשה ששא"פה להראות יוזמות... כבר היו הרבה ממשלות שפירסמו יוזמות. היתה יוזמת-רוג'רס, היתה יוזמת-דגן, יוזמת-שולץ — היו... לא שצריך להתעלם מכך, אבל למה לרוץ כמו משוגע עיפ? גם הקונפליקט הפנימי בממשלה שיחק כאן, גם האינתיפאדה.
 אני אומר: "אין שום פגם בעמדה פאסיבית, ואין שום פגם בלומר — לא!"
 אם את אומרת לגבר לא — איזה פגם יש בכך? מה יש, אסור? המילה "לא" אינה מבטאת, בהכרח, תפיסה שלילית.
הזכרת את העובדה ששלוש-תכם חדורי-אמביציות. מה בנוגע לאמביציה שלך להיות ראש-ממשלה?
 קיימת! מדוע שארד מזה? מה פתאום? אני שואף להיות ראש-ממשלה, אלא שמרי פעם אני מזוין את התאריך.
על איזה תאריך אתה מדבר עכשיו?
 על גמר הקרנציה הנוכחית של שמיר! אני יודע שיהיו מאבקים, והם לגיטימיים. אני מק' וזה שאלה יהיו מאבקים סולידיים, אבל אז ישמיע הציבור את קולו — אינני יודע עוד כיצד יבחרו — ותהיה הכרעה. 1992 — זה התאריך. אני מקווה שלא יחולו שינויים ושי' לא אצטרך לדחות.
 שמיר כבר יהיה קשיש? תתפלאי, כפול-י טיקה... אבל אם לא תהיינה הפתעות, אני רץ!
יש להניח שהמערכה נגד שמיר, שבמסגרתה אתה מסתובב בסניפים ברחבי הארץ, תורמת לבי' סופך בתנועת-הליכוד, לקראת המי' ריץ הזה.
 או שתורמת, או שמפריעה. עברתי, במשך חודש, כ-30 סניפים. אין תיאום בין שלושטנו.

לא חילקנו את הארץ על פי גזרות. יש כפי' לזיוות. מה שעשינו הוא — מיכתב מתואם, ששלושתנו התומים עליו (שואל את עוזרו: מה עם המיכתב? עוד לא החזירו לך? מה יהיה? זה חייב לצאת מהר!). כן, יהיה מיכתב כזה, אני מקווה... מוכרח להיות! ביום הרביעי השבוע, שלושטנו מופיעים ביחד בעצרת משותפת. משתדלים לתאם. אבל כל אחד מעריף לנסוע לסניפים החביבים עליו, לאנ' שים שהוא מכיר. כשמדובר על שלושה אנ' שים בעלי אמביציות כליכך ידועות...

בעזרת קצת רוע-לב ניתן לר' אות ביוזמה הזאת שלך קאברבק, אחרי הניתוח הקשה והאישפוזי שבי עיקבותיו.
 אחרי הניתוח ותקופת-ההחלמה, באמת האטתי פעילות. הרופאים הירשו לי לשוב לפעילות מלאה רק בשלושת השבועות האחרונים. אבל אני עובד את הגבול, משווים מגזים — אני משלם ביוקר, ומייד.
זה אירע מאז שהתחלת לרוץ נגד שמיר?
 כן. היה לי יום אחד שבו נסעתי עד קצרין. היה חם. זה רחוק. אחרי-כך נוספו לי כמה פעילויות שלא רציתי לוותר עליהן. בערב כבר הרגשתי... שלמתי על כך. אבל באופן כללי, אני מרגיש כמו אריה!
חזק יותר מאשר לפני הניתוח?
 הניתוח הזה היה הפתעת-חיי. לא העליתי ברעתי. תמיד חשבתי שאני בריא כזה, חזק כמו שור. והנה, התבררתי. הייתי כליכך מופתע כשזה קרה, כליכך לא מוכן! אבל זה מאחוריי!
נהגים לומר שהראייה משתנה (המשך בעמוד 14)

אין ציורי העולם הזה

בין דויד לוי, אריק שרון וביני, בגלל היחסים והדברים שקרו בין השניים.
וללא קמת ותיווכת ביניהם?
 אני יודע, אני יודע מה קורה סביבי, מה אומרים. אצלי היה לשניים האלה יותר נוח להיפגש, אולי מפני שלישכתי ממוקמת במשרד ראש-הממשלה. אולי בגלל זה היה להם קל יותר. עצם העובדה שהם נפגשו רק באמצעותי... זה אומר דרשני. אבל ההמשך היה קל יותר. נערכו מיפגשים גם אצל דויד, אצל אריק. אני גם קורא ושומע דברים. זה לא ממש כמו שאומרים.
אומרים גם — ברוע-לב, כמוכן — שהיוזמה שלך נובעת לא-ידווקא מהשיקפותיך המדיניות, אלא יותר מהמישקעים שנוצרו בינך לבין יצי' חק שמיר.
 נו, תפוחים לחוד ואגסים לחוד. זה שיש לי השקפה מדינית ידועה ומבוססת זה אינו אור-מר שלא עבר משהו ביחסים בין שמיר לביני.

הבה נתמקד תחילה בתפוחים: תאר את יחסך העכשווי לשמיר.
 כל איש הגיוני, המסתכל בתהליכים בש' נים האחרונות, יכול להבין שלא היתה ביחד סים האלה הרדיות, אם להתבטא בלשון עדי-נה.
בלומר: היה לך מערך-ציפיות שלא התממש?
 ראשית, אני השר הראשון — אבל הרא-שון! — שנוזק מהממשלה. המפתחות לפיצוי היו בידי שמיר. עובדה היא שהוא לא עשה כלום.
קבלת ממנו הבטחה ספציפית שלא מומשה?
 אני אישית — לא. אבל קיבלתי ממנו הרבה הבטחות כנציג הבכיר של המפלגה הליברלית. אילו היית יודעת כמה הבטחות! בינתים הוא החליף את יועציו, מקורביו, אולי גם את תומכיו.
אתה סגוע?
 פגוע? אני מרגיש כמו אריה!
מרגיש דתה לנקום?
 מי שעוסק בנקמות בפוליטיקה... מרגיז אותי הניסיון לקשור בין עמדת המדינית לבין רגשות ומניעים אישיים. זה מצחיק ממש הייתי בין הראשונים שהביעו את דעתם על האינתיפאדה, כשיצחק רבין שהה בחו"ל.
בלומר: היוזמה שלך לחבר בין לוי ושרון נגד שמיר נבעה מהשקך